

N PAT-MOL 003T-01 N N3 TIPO MOLÍ CAT 3

MUNICIPI

SITUACIÓ

CARTOGRAFIA

EMPLAÇAMENT

PATERNA

TERRITORI

696-III- CARTOGRAFIA MUNICIPAL

PARTIDA DEL TESTAR O DELS MOLINS

CLASSIFICACIÓ/QUALIFICACIÓ PGOU

ESTAT ACTUAL

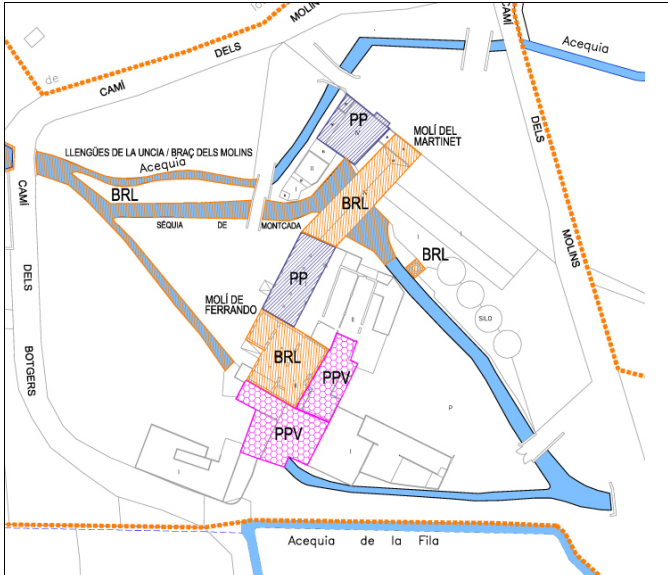
OBV

SÒL NO URBANITZABLE

REGULAR

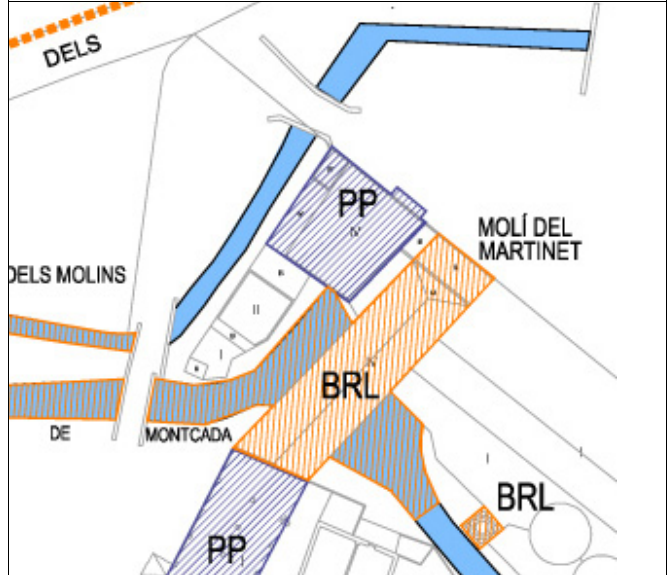
VORE DOCUMENT ARQUEOLÒGIC / VALOR ETNOLÒGIC

DENOMINACIÓ

MOLÍ DEL MARTINET (I XEMENEIA) (1)

DENOMINACIÓ ALT

MOLÍ DE LA VILA DE PATERNA

DESCRIPCIÓ

+5

El Molí del MARTINET forma un conjunt d'edificacions de destacable "presència" en el paisatge de la perifèria de PATERNA. L'imponent cos on s'ubicava la màquinaria del molí, constituït per una crugia amb coberta a dos aigües, de 4 plantes d'altura, destaca a nivell territorial, per la seua potent silueta, reforçada per la ximeneia de rajola de l'antiga màquina de vapor del conjunt fabril.

La parcel·la que alberga el molí es de planta allargada i està situada al nord del braç de la Séquia de Montcada que el feia servir. El conjunt està constituït per una sèrie d'edificis de diferents tipologies i èpoques de construcció.

-1. La part que podríem considerar com a principal la constitueix un cos d'edificació allargada, de 4 plantes d'altura i d'aproximadament 30 mts de longitud i uns 8 mts d'amplària. Aquest cos se situa transversalment al curs del braç de la séquia, en part a cavall d'ella. El front nord del conjunt ha estat molt alterat en els últims 30 anys. Per fotografies dels anys 70 del segle XX veiem que la testera Nord del cos principal estava resolta de manera que es configurava una façana representativa de l'edifici, amb un cos baix, d'una crugia de profunditat i 2 plantes d'altura (amb tres buits per planta) rematat amb una terrassa, i un cos alt retirat, de 2 plantes més d'altura, que ofería a la seua façana Nord uns buits tripartits mitjançant 2 columnes a cadascuna de les seues plantes. En general aquest front de façana empra un llenguatge historicista bastant coherent.

La coberta, de teula plana, està resolta a tres aigües en aquesta zona. Hi ha un fris on figura, en lletres ceràmiques, "EL MARTINET-Fabrica de harinas". Pel que es veu a la fotografia, sembla esta part de l'edificació correspondre a una intervenció de principis del XX, probablement de després de 1924, quan es varen cremar els edificis dels molins del Martinet i de Ferrando (vore GUINOT)

-2. A les fotografies apareix també, a la mateixa façana, un cos d'edificació de tres plantes, situat a ponent de l'anterior (és a dir, a mà dreta), amb coberta plana. El cantó N.O. forma una mena de torreta que sobre-surt una planta més; les tres primeres plantes tenen 1 buit per planta de traça allargada clarament vertical; la planta quarta, (de remat de la torreta), té dos buits amb arcada.

En la part més pròxima al cos principal es configura, en les 2 plantes altes, un mirador volat amb àmplies finestres de forma horitzontal i persianes enrollables tipus americà. La part de façana situada entre el mirador i la torreta conté, en les seues tres plantes, 3 buits per planta de forma rectangular lleugerament verticals.

L'àmpit del terrat està resolt amb elements ceràmics tipus teula, formant una barana en part calada.

El llenguatge d'aquest cos d'edificació és molt eclèctic i barreja elements historicistes (com el remat de la torreta, el recercat dels buits centrals, la cornisa, etc), populistes (com la solució de barana

PROTECCIÓ

BÉ DE RELLEVÀNCIA LOCAL (BRL)

Categoria proposada: ESPAI ETNOLÒGIC D'INTERÉS LOCAL

NORMATIVA D'APLICACIÓ

VORE DOCUMENT "NORMATIVA ESPECÍFICA D'APLICACIÓ I CRITERIS D'INTERVENCIÓ DEL CATÀLEG DE BENS I ESPAIS PROTEGITS"

Vore plànol DELIMITACIÓ D'ÀMBITS DE PROTECCIÓ. TERRITORI

-BÉ DE RELLEVÀNCIA LOCAL:

La part d'edifici corresponent a allotjar la maquinària del molí i cos d'edificació situada al nord d'aquesta amb la seua façana principal. La Xemeneia de fàbrica de rajola. (BRL Genèric. DA5ª Llei 5/2007 LPCV).

Llengües de la Uncia, Braç dels Molins.

-PROTECCIÓ PARCIAL:

La part de l'edifici situat al N.O. de l'edifici principal.

-ENTORN DE PROTECCIÓ EP-ZM.1

CRITERIS D'INTERVENCIÓ:

-ELS EDIFICIS NO PROTEGITS CONSTITUEIXEN EN GRAN MESURA ELEMENTS IMPROPIS QUE DIFICULTEN LA "LECTURA" DE LA TIPOLOGIA DE L'EDIFICI DEL MOLÍ, CONSIDERADA ESTRUCTIVAMENT.

-QUALSEVOL INTERVENCIÓ EN AQUESTES PARTS DEURÀ TINDRE EN COMPTE LA NECESSÀRIA POSTA EN VALOR DE LES ZONES DE L'EDIFICI PROTEGIDES, AJUDANT A DESTACAR LA SEUA VOLUMETRIA PRIMITIVA, EVIDENCIAR LES CRUGIES ORIGINALS I INTEGRAR EL CURS DE L'AIGUA AMB L'EDIFICI.

de l'àmpit de terrassa) i racionalistes com les solucions emprades al mirador. És probable que es tracte d'una zona construïda -o remodelada- després de la guerra civil, pels anys 50 del segle XX.
(continua)

N PAT-MOL 003T-02 N N3 TIPO MOLÍ CAT

MUNICIPI

SITUACIÓ

CARTOGRAFIA

EMPLAÇAMENT

CLASSIFICACIÓ/QUALIFICACIÓ PGOU

ESTAT ACTUAL

OBV

DENOMINACIÓ

DENOMINACIÓ ALT

MOLÍ DEL MARTINET (I XEMENEIA) (2)**DESCRIPCIÓ****+5**

Els dos cossos d'edificació queden units en les dos primeres plantes, quedant una clara separació a nivell de plantes altes per un tall que es correspon, darrere, amb el traçat del braç de la séquia que entra al molí.

Hui en dia una part d'aquesta façana apareix tapada en la planta alta per una edificació més recent. Deuria eliminar-se els elements impropis i recuperar-se l'estat original que, en conjunt presenta interès, sobre tot la façana de la testera del cos principal.

A les fotografies esmentades apareix davant de l'edifici un jardinet de traça clàssica, amb bardisses de xiprer retallades, algun arquet vegetal i uns pins i plàtans de sombra de reduït calibre. També es veu el pont que creua el braç de la séquia que passava per davant de l'edifici.

D'aquest jardinet queden hui en dia restes, (sobretot els arbres, molt crescuts) que caldria recuperar.

-3. Una tercera zona d'edificacions està situada a la part de darrere, segons es mira la façana principal que recau cap a Paterna. Queda a l'altra banda del braç de la séquia respecte del cos principal, conformant amb aquell una mena de "carreró" estret pel qual s'endinça la séquia. Són unes edificacions de diverses altures, de baixa qualitat arquitectònica i estat de conservació dolent. En l'extrem S.O. d'aquestes edificacions hi ha una torreta d'un centre de transformació elèctrica.

La major part d'aquest últim conjunt d'edificis constitueixen elements impropis que caldria eliminar, recuperant l'espai lliure situat a ponent.

-4. Per últim hi ha una quarta àrea d'edificacions i elements, situats a llevant del cos principal. A aquesta zona hi ha una xemeneia de rajola de magnífica factura constructiva que ens recorda la existència en algun temps d'una màquina de vapor per ajudar energèticament a la instal·lació fàbrica.

-5. També hi ha, a llevant del cos principal i just al Nord del braç de la séquia, unes naus amb coberta lleugera, a dues aigües, unes sitges cilíndriques metàl·liques, algun cobertís, etc.

La Xemeneia ha de mantindre's i posar-la adequadament en valor.

La resta d'edificacions d'aquesta zona semblen elements impropis sense interès.

PROTECCIÓ**BÉ DE RELLEVÀNCIA LOCAL (BRL)****Categoria proposada: ESPAI ETNOLÒGIC D'INTERÉS LOCAL****NORMATIVA D'APLICACIÓ**

N PAT-MOL 003T-03 N N3 TIPO MOLÍ CAT

MUNICIPI

SITUACIÓ

CARTOGRAFIA

EMPLAÇAMENT

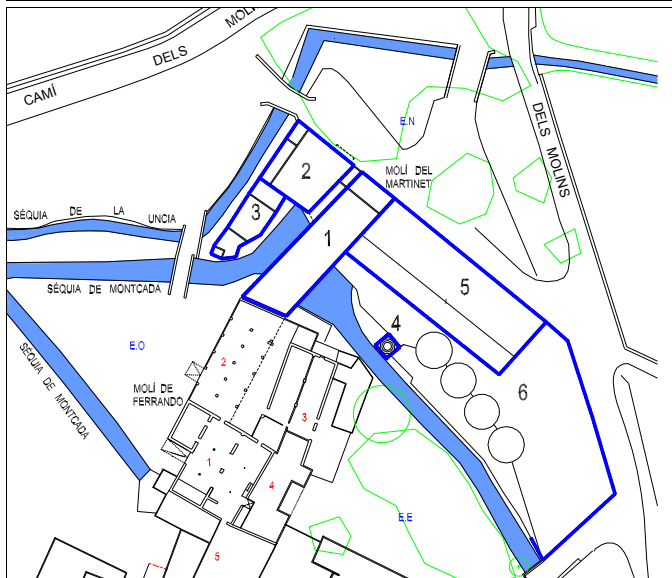
CLASSIFICACIÓ/QUALIFICACIÓ PGOU

ESTAT ACTUAL

OBV

DENOMINACIÓ

DENOMINACIÓ ALT

MOLÍ DEL MARTINET (I XEMENEIA) (3)

DESCRIPCIÓ

+5

FONT DOCUMENTAL (1):

-----FITXA DE L'INVENTARI D'IMMOBLES D'ETNOLOGIA.
Direcció General de Patrimoni
Inmaculada Aguilar (Dir.)

"El Molino el Martinet se encuentra situado en la zona denominada del Molins. El Molí del Martinet, ...como su denominación indica albergó un martinete para batir cobre y ...en la actualidad perdura como una gran fábrica de harinas" (Enciclopedia Valenciana de Arqueología Industrial. Dirg. M. Cerdá y García Bonafé, pp. 485). Pedro Sucias Aparicio (1844-1917), en sus manuscritos "Notas útiles para la historia del Reino de Valencia". Valencia 1890-1911, al mencionar Paterna dice : "tiene diez molinos harineros y algunas fábricas de tejer cintas de algodón... Batán de Paños, batería cuartel... Martinito (refiriendose al molino), etc" A principios del siglo XX volverá a aparecer mencionado el molino en la documentación del Archivo Municipal; "1905 juny 13. B. Vila Bellver, instalar una máquina, una caldera de vapor. Molí el Martinet, partida dels Molins" (Archivo Municipal de Paterna) En la "Matricula Industrial de Paterna. Año 1928-31" volverá a mencionarse el Molino Martinet "perteneiente a los hermanos Cebría. Luz eléctrica U.E. Seis unidades 10% de fuerza hidráulica temporal"

"El conjunto del molino esta formado por una serie de edificaciones de distintas alturas que se adosan hasta crear con un tapial posterior un conjunto cerrado, que cerca los patios, silos, chimenea y las distintas dependencias.... La fachada principal mira hacia Paterna, en la actualidad es de difícil observación debido a la maleza y abandono que envuelve el lugar, presenta dos cuerpos que se levantan a diferente altura creando desde el exterior una composición torreada. El cuerpo de la derecha presenta una planta rectangular y un alzado de tres plantas en la fachada principal y de dos en su testero lateral. Esta fachada principal presenta la planta baja separada de las dos restantes por una imposta. La planta baja presenta dos accesos de entrada adintelados, el más grande para el edificio industrial y el más pequeño para acceder a las dependencias superiores, entre ambos vanos se sitúan tres vanos adintelados con moldura.

" Las dos plantas superiores adquieren un carácter más urbano al presentar un mirador en las esquinas que unifica las dos plantas; este mirador alberga ventanas de madera adinteladas, al lado derecho del mirador se sitúan cuatro vanos rectangulares con moldura y repisa.

"El edificio lateral presenta los mismos vanos adintelados ciegos en la planta baja y primer piso, en el piso superior (cuarto), permanecen abiertos y se cierran con ventanas de madera enrejadas. Sobre este

PROTECCIÓ

BÉ DE RELLEVÀNCIA LOCAL (BRL)

Categoria proposada: ESPAI ETNOLÒGIC D'INTERÉS LOCAL

NORMATIVA D'APLICACIÓ

cuerpo se han colocado los signos de decoración y representación de la empresa al rematarse el conjunto con un arco de triunfo adintelado que presenta columnas toscanas de soporte central y que lleva colocado en el frontón escalonado tripartito "FÁBRICA DE -EL MARTINET- HARINAS" Las fachadas laterales de estas edificaciones presentan a la vista desde el exterior también huecos adintelados en las dos últimas plantas Junto a esta edificación se levanta la chimenea industrial de ladrillo visto de forma entorchada en cuyo remate se han colocado a modo de decoración una especie de arquillos ciegos en tracería, realizados en el mismo material. La edificación aparece vallada en su parte lateral izquierdo por un tapial con revoco que presenta una puerta cochera de hierro, vanos ciegos recercados y una cubrición de uralita; por detrás de este muro sobresalen los cuatro silos industriales y el castillete acompañando a la chimenea.

"Distintas edificaciones irán conformando el recinto fabril; así a la derecha de este recinto principal encontramos una edificación de planta rectangular de un solo alzado, cubierta a dos vertientes por una crujía en perpendicular a la fachada.

(continúa)

N PAT-MOL 003T-04 N N3 TIPO MOLÍ CAT

MUNICIPI

SITUACIÓ

CARTOGRAFIA

EMPLAÇAMENT

CLASSIFICACIÓ/QUALIFICACIÓ PGOU

ESTAT ACTUAL

OBV

DENOMINACIÓ

DENOMINACIÓ ALT

MOLÍ DEL MARTINET (I XEMENEIA) (4)

DESCRIPCIÓ

+5

"Presenta al exterior vanos adintelados en altura a modo de troneras y una gran puerta cochera de hierro que permite la salida desde el interior a una era, hoy sin uso. La parte trasera del recinto aparece vallada por un tapial de mampostería que esta perdiendo la mano de revoco. A través de este se aprecia un edificio que desde la fachada izquierda no se puede observar debido a la maleza y a una acequia, que presenta un alzado de tres plantas y lleva adosado a su izquierda dos de menor altura con vertientes a dos aguas. El edificio más alto (de) planta rectangular con una cubrición a dos aguas y crujía en perpendicular a la fachada principal, el piso superior presenta unas seriaciones de tres vanos adintelados en la fachada lateral y uno en la posterior. En las edificaciones de la izquierda se han instalado en la planta baja unos talleres de marmolistas, mientras que el recinto más alto está dedicado a la fábrica de harinas.

FONT DOCUMENTAL: (2)

-----LA ACEQUIA DE MONCADA. (Camins d'Aigua)
Enric Guinot et alt.

"MOLINO DE LA VILA DE PATERNA O DEL MARTINET:

"El nombre de molí de la vila de Paterna, o solamente molí de Paterna ha sido el más usual a lo largo de los siglos, correspondiendo a esta instalación las referencias al molino de la Vila de época medieval. El apelativo indica claramente la propiedad de esta instalación por parte del consell municipal de Paterna durante la época foral.

En cuanto al término de Martinet hace referencia a su uso como instalación metalúrgica e incluso fábrica de pólvora a finales del XVIII y durante el siglo XIX. Durante éste último periodo se utilizaron los dos nombres de forma indistinta, produciéndose una notable confusión con el molino situado a escasos metros y que, desde época medieval, se ha llamado también el Martinet. El resultado final ha sido una substitución en los nombres, apropiándose el de la vila de Paterna del apelativo Martinet, mientras el casal vecino se ha quedado con el nombre de molí de Ferrando.

"Este molino se encuentra ...en la partida del Testar, vecino casi pared con pared del molino de Ferrando y a escasos cien metros del molino doble del Testar y de la Escaleta, con los cuales forma un conjunto. Se llega a él desde el núcleo urbano de Paterna, saliendo por la actual calle dels molins hasta cruzar la vía del FGV.

Actualmente tiene la apariencia exterior de un gran complejo industrial abandonado, envuelto parcialmente por una arboleda.

"Según el Informe Facultativo de 1867 estaba al lado del Pont de les Eres y de la Fila de Quart, y justo después del partidord de la acequia

PROTECCIÓ

BÉ DE RELLEVÀNCIA LOCAL (BRL)

Categoria proposada: ESPAI ETNOLÒGIC D'INTERÉS LOCAL

NORMATIVA D'APLICACIÓ

de la Uncía, en el brazo de los molinos.

"Sus orígenes se pueden remontar a la época medieval. A principios del siglo XV los jurados de Valencia envían unos flequers de la ciudad a moler al molino de Paterna para garantizar el suministro de harina a la capital. Parece razonable pensar que se trate de este molino, propiedad secular de los consejos municipales de Paterna y de la Poble de Vallbona. "Durante los siglos XVI al XVIII continuó en manos del municipio, funcionando como molino harinero, pero posteriormente debió ser abandonado u obligado a cambiar su uso. En un expediente de 1818, concretamente en el primer intento de construir el molino del Testar, se afirma que en aquel momento se encontraba el molino de la villa de Paterna abandonado y arruinado. Pero poco después, en el Libro de la tacha de la acequia aparece relacionado el citado molino, como harinero, desde el año 1825 hasta el año 1850, pagando anualmente los derechos correspondientes por el uso del agua.

(continúa)

N N N3 TIPO CAT

MUNICIPI

SITUACIÓ

CARTOGRAFIA

EMPLAÇAMENT

CLASSIFICACIÓ/QUALIFICACIÓ PGOU

ESTAT ACTUAL

OBV

DENOMINACIÓ

DENOMINACIÓ ALT

MOLÍ DEL MARTINET (I XEMENEIA) (5)**DESCRIPCIÓ****+5**

"A principios del siglo XIX el molino de la vila de Paterna continuaba siendo propiedad común de los consejos municipales de Paterna y la Poble de Vallbona, aunque no es seguro que estuviese en funcionamiento.

"Es probable que fuera expropiado por el Capitán General de Valencia durante la Guerra de la Independencia para instalar en él una fábrica de armamento, sin que volviera en adelante a propiedad municipal.

"Hacia mitad del siglo XIX se produjo la desamortización de los bienes municipales en España que afectó también a este molino pues, en 1853, fue arrendado por Ramón Camacho, quien lo subastó posteriormente. Al poco fue arrendado a Roque García y en 1865 fue vendido a los hermanos Salvador y Blas Vila, quienes habían sido en años anteriores los arrendatarios del vecino molino del Testar.

"De esos mismos años es también la información de la Guía Fabril e Industrial de España (1862), en la que se cita un molino harinero propiedad de Domingo Vila, quedando la duda de si se refiere a éste de la vila de Paterna o al del Testar que habían tenido arrendado. El de la Vila disponía de cuatro muelas en aquel año, estaba dotado de maquinaria para separar la harina y trabajaban en él seis obreros, por lo que podemos situarlo en el nivel superior de las instalaciones harineras de la acequia de Moncada. Su capital estaba valorado en 80.000 reales.

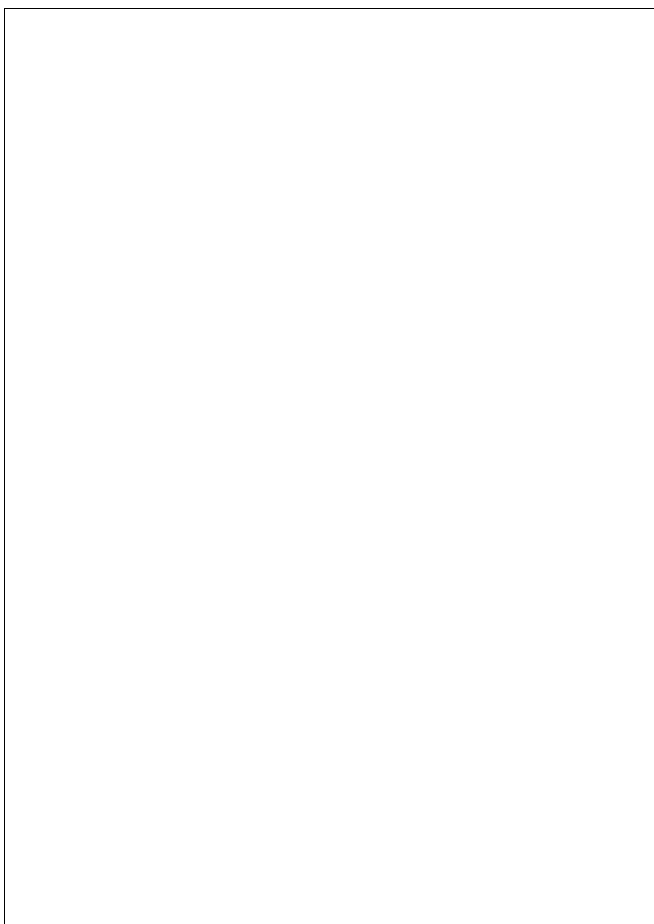
"Por su parte el Informe facultativo sobre los molinos de la acequia realizado en el año 1867 lo identifica claramente como otro martinete, conocido anteriormente como "molino de la Vila", aunque no identifica el nombre del dueño.

"La familia de los Vila fue la encargada de acometer la gran transformación de molino harinero en fábrica de harinas a comienzos del siglo XX, alterando en gran medida la anterior morfología constructiva del edificio molinero e introduciendo todo tipo de adelantos técnicos de la época para la nueva producción industrial de harinas. Durante el verano de 1905, la corporación municipal de Paterna concedió al molinero Blas Vila el permiso para la instalación de una máquina -de tipo horizontal y con una potencia de veinticinco caballos, sistema "Primitiva Valenciana", que había sido construida en los talleres de Bartolomé Montañés en Valencia-, así como de una caldera de vapor -de forma tubular, de unos cuarenta y cinco metros cuadrados, construida en el complejo fabril de la empresa Devís y Noguera en Valencia-

"Estos avances tecnológicos se verían completados en el año 1914 con la incorporación de la electricidad al sistema fabril a través de tres unidades de luz eléctrica.

"En estos momentos la fuerza hidráulica ya solamente representaba un 10% de la energía total que se empleaba en la fábrica.

"La propiedad pasó a favor de Francisco Cebría Ortí, manteniéndose

PROTECCIÓ**BÉ DE RELLEVÀNCIA LOCAL (BRL)****Categoria proposada: ESPAI ETNOLÒGIC D'INTERÉS LOCAL****NORMATIVA D'APLICACIÓ**

la actividad de fábrica de harinas hasta el final de su uso en la década de los setenta del siglo XX. En 1974 era el único de los molinos harineros que todavía mantenía su función en Paterna. Actualmente la fábrica está cerrada pero mantiene el conjunto de estas últimas instalaciones.

"Descripción. El molino histórico anterior a la industrialización tenía tres muelas harineras, las cuales obtenían la fuerza motriz necesaria a través de una balsa de acumulación anterior al edificio, construida con el ensanchamiento del mismo cajero de la acequia, seguida de una rampa para canalizar el agua. En las diferentes plantas del edificio principal se disponía la maquinaria molinera, desde los mecanismos de limpia y separación del grano, a las tritadoras, pero hoy en día apenas se conserva nada de la instalación original.

Actualmente los cárcavos son de bóveda semicircular, de ladrillo, y en las paredes del cauce subsisten sillares de piedra. Todo el mecanismo del molino era accionado por energía hidráulica, gracias a un roll propio que partía de la acequia de Moncada. Este ramal, que rodea hoy en día la entrada principal al vecino molino de Ferrando, vuelve a unirse seguidamente con el cajero principal de la acequia.

"En su fisonomía presente, el molino del Martinet es un complejo fabril de grandes dimensiones, constituido por un gran edificio de planta rectangular y cuatro alturas, en apariencia de escaso valor arquitectónico.

(continúa)

N PAT-MOL 003T-06 N N3 TIPO MOLÍ CAT

MUNICIPI

SITUACIÓ

CARTOGRAFIA

EMPLAÇAMENT

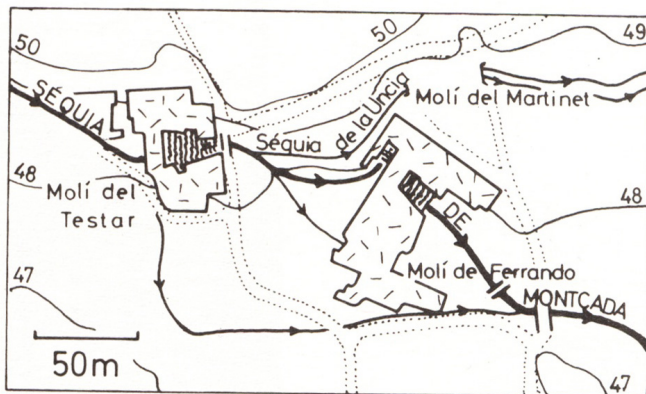
CLASSIFICACIÓ/QUALIFICACIÓ PGOU

ESTAT ACTUAL

OBV

DENOMINACIÓ

DENOMINACIÓ ALT

MOLÍ DEL MARTINET (I XEMENEIA) (6)

Croquis del conjunt de molins alts de la Séquia de Montcada i divisió de la de la Uncia

DESCRIPCIÓ**+5**

"Por su aspecto, es posible fecharlo en las primeras décadas del siglo XX. Los vanos inferiores, en número de 8, han sido tapiados para evitar asaltos. Su estado actual es de abandono y se encuentra clausurado en todas sus posibles entradas para evitar el acceso. "Completa el conjunto un edificio de tres plantas adosado a la fábrica, vivienda de los propietarios, así como 4 grandes silos metálicos - construidos por la empresa IMAD- para el almacén de grano y la chimenea de ladrillo para obtener vapor, además de otras instalaciones menores.

FONT DOCUMENTAL: (3)

-----ELS MOLINS D'AIGUA DE L'HORTA DE VALÈNCIA
Vicenç M. Roselló i Verger. Universitat de València
a "LOS PAISAJES DEL AGUA"
Ed. Universitat de València. 1989

"L'immediat casal (al del TESTAR) és el Martinet, que probablement correspon al Molí d'En Vernís o Bernís de 1658 que donava inici al Roll de la Uncia: conserva un pont al davant que deixa entendre una modificació del traçat. El 1687 ja figura com a Martinet, ço que recorda que la seva tasca era metal·lúrgica, però al segle XIX feia farina i el 1887 constava com a triple amb una població habitual de 17 persones; el 1960 encara hi rodaven dos molins i ara usa energia elèctrica; s'hi veu, de més a més, una elegant xemeneia salomònica d'una etapa anterior.

"El conjunt (croquis) es completa amb el Molí de Ferrando (de l'Escaleta?), aigües avall, però adossat a l'anterior.

FONT DOCUMENTAL: (4)

-----MEMÒRIA DEL CATÀLEG DE 1981.
(Ajuntament de Paterna)

"Se concede en 1.738. El nombre le viene del martinete que allí había para fabricar pólvora. El nombre antiguo era el de la villa porque pertenecía a los propios de Paterna, Puebla de Vallbona y Benaguacil. Con la ley de Desamortización de 1.859 se vende. Con José Caro se sustituyeron las muelas por taladros para barrenar fusiles."

PROTECCIÓ**BÉ DE RELLEVÀNCIA LOCAL (BRL)****Categoria proposada: ESPAI ETNOLÒGIC D'INTERÉS LOCAL****NORMATIVA D'APLICACIÓ**

Dins del mateix àmbit de protecció es troba El partididor de la Séquia de la Uncia – Braç dels Molins (que és el nom que en este punt rep el caixer principal de la Reial Séquia de Montcada). Es del tipus de llengües, que consisteix en un tallamar situat a l'interior de la séquia principal, i que parteix el cabal d'aigua de la mateixa en altres dos de nous: el de la séquia de la Uncia per la banda esquerra que, a una cota més elevada, travessa la població de Paterna, mentre que per la dreta continua el caixer principal de Montcada, també dit Braç dels Molins De fet, a poc més de vint metres de la divisió, el caixer principal de Montcada es bifurca novament en dos canals, a fi i efecte de proporcionar força motriu cadascun d'ells a un molí diferent (el molí del Martinet o de la Vila de Paterna a l'esquerra i el molí de Ferrando per la banda dreta), i tornar a unir-se en un de sol havent passat els referits molins Les llengües de la Séquia de la Uncia – Braç dels Molins conserven el tallamar, construït amb sòlids carreus i una forma apuntada, mentre que als marges dret i esquerre de la séquia es conserven també uns brancals de pedra tallada i, actualment, encastats a les modernes parets de formigó de la séquia. Igualment, es conserva en el seu lloc el llindar de pedra de les llengües, que ha servit per a anivellar el terra del nou caixer La importància d'este sistema de partició d'aigües és que resulta permanent, dividint-se l'aigua de forma proporcional segons té establert des de temps immemorials La grandària i els materials amb què està construït el caixer han variat amb el pas del temps –ara són de ciment i abans eren de terra–, però allò que no ha canviat són les proporcions que han de mantindre les dues entrades d'aigua Encara així, hui es disposa també d'uns taulers de fusta que permeten variar el volum i la direcció dels cabals d'aigua derivats cap a una séquia o l'altra. La construcció del nou caixer de formigó de la séquia va alinear les parets als brancals situats en els respectius marges del canal De la mateixa manera, a continuació es troba la divisió del braç principal en dos nous canals que han de passar per sota dels molins esmentats. La divisió del cabal es fa també amb un partididor de llengües instal·lat al mig del caixer, del qual sembla que només resten al seu lloc els brancals laterals i el llindar, així com tot un enllosat de pedres molt grans en començar les noves séquies. Falten, però, les pedres extremes del tallamar que semblen haver estat extretes perquè el que si es conserva és l'empremta que deixaren entre l'enllosat referit. El nou caixer de formigó acabà per uniformitzar prou l'entorn

Les llengües són un magnífic exemple de partididor d'aigües que genera dos noves séquies. El seu peculiar nom es deu a la forma física d'este element hidràulic ja que es tracta d'un tallamar central, construït dins del caixer de la séquia amb obra sòlida d'argamassa i inclús de carreus. La seua finalitat és la de dividir el cabal unitari d'aigua en dos parts proporcionals, no necessàriament iguals segons la seua ubicació en l'interior del caixer, que corresponen a les noves séquies que d'allí naixen. La seua localització dins de la séquia, en la mateixa direcció de l'aigua (Dades fitxa Etnològica Conselleria)